

O konferencji międzynarodowej

The impact of the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) on international cooperation – conclusions for EU Members from Central and Eastern Europe

W dniach 30.11.–1.12.2015 r. w SGH odbyła się międzynarodowa konferencja „Wpływ Transatlantyckiego Partnerstwa Handlowo-Inwestycyjnego (TTIP) na międzynarodową współpracę gospodarczą. Wnioski dla Państw Członkowskich UE z Europy Środkowej i Wschodniej”. Stanowiła ona zwieńczenie projektu OPUS Narodowego Centrum Nauki (DEC-2013/09/B/HS4/01488), kierowanego przez prof. Elżbietę Czarny. Głównym organizatorem konferencji był Instytut Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Kolegium Gospodarki Światowej, zaś współorganizatorami – Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce oraz Ifo Institute – Leibniz Institute for Economic Research z Monachium.

Konferencja zgromadziła 130 uczestników z różnych krajów. Największym hitem konferencji był udział w niej głównych negocjatorów TTIP reprezentujących obie strony porozumienia. Unię Europejską reprezentował Ignacio Garcia Berbero, natomiast Stany Zjednoczone L. Daniel Mullaney, który uczestniczył w konferencji wirtualnie dzięki połączeniu online. Gościliśmy także Mieczysława Nogaję, dyrektora Departamentu Polityki Handlowej Ministerstwa Gospodarki RP, reprezentującego Polskę w unijnych dyskusjach na temat TTIP. Naukowy charakter konferencji uświetniła obecność prof. Gabriela Felbermayra, dyrektora Centrum badań nad ekonomią międzynarodową w Ifo Institute. Udział w konferencji wzięli nie tylko europejscy naukowcy, ale również przedstawiciele rządów państw akredytowanych na terenie Polski. Naszymi gośćmi byli przedstawiciele dyplomatyczni Austrii, Hiszpanii, Litwy, Łotwy, Kanady, Niemiec, Portugalii oraz USA (Ambasadzie Stanów Zjednoczonych Ameryki zawdzięczamy możliwość

goszczenia głównego negocjatora amerykańskiego). Wagę podnoszonych tematów z punktu widzenia praktyki gospodarczej odzwierciedlał aktywny udział w konferencji reprezentantów zrzeszeń przedsiębiorstw (m.in. Konfederacji Lewiatan, Związku Rzemiosła Polskiego), związków zawodowych (m.in. Forum Związków Zawodowych, NSZZ „Solidarność” – Komisja Krajowa), jak również organizacji pozarządowych (m.in. CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych, demosEUROPA).

Konferencję uroczysto otworzyli: rektor SGH – prof. dr hab. Tomasz Szapiro, dziekan Kolegium Gospodarki Światowej – prof. dr hab. Adam Budnikowski oraz Piotr Świtalski, kierownik Wydziału Prasowego Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce. W sesji otwierającej konferencję wystąpili również goście honorowi: Ignacio Garcia Berbero, L. Daniel Mullaney, prof. Gabriel Felbermayr oraz Mieczysław Nogaj. Tę część konferencji prowadziła prof. Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska.

Przedsmak dyskusji naukowej mieliśmy już w trakcie sesji otwierającej dzięki wystąpieniu prof. Gabriela Felbermayra, który przedstawił wpływ Transatlantyckiego Partnerstwa Handlowo-Inwestycyjnego na gospodarkę europejską ze szczególnym uwzględnieniem Polski. Prof. Felbermayr przedstawił różne metody modelowania gospodarczych skutków TTIP oraz wyniki prac prowadzonych na ten temat w europejskich instytucjach badawczych, w tym w Ifo Institute.

Następnie dyrektor M. Nogaj mówił o polskich priorytetach w negocjacjach TTIP. Jednak wszyscy czekali przede wszystkim na wystąpienia obu głównych negocjatorów (ze

względu na różnicę czasu między Warszawą i Waszyngtonem nie rozpoczynały one konferencji, żeby nasz amerykański gość przyszedł do pracy na 7.00, a nie na 6.00, lub wcześniej). Jako pierwszy o stanie negocjacji i unijnych priorytetach mówił Ignacio Garcia Berbero. Następnie wypowiadał się L. Daniel Mullaney. Obaj główni negocjatorzy TTIP podsumowali dotychczasowe prace, skupiając uwagę na ustaleniach poczynionych w trakcie jedenastej rundy negocjacji zakończonej w Miami w październiku 2015 r. Mówili, że praktycznie uzgodniono już zasady liberalizacji handlu towarami i usługami oraz że trwają prace nad eliminacją przeszkód natury regulacyjnej. Negocjatorzy podkreślili, że chcą, aby w dniu wejścia porozumienia w życie zlikwidowano do 90% linii taryfowych, a po zakończeniu okresów przejściowych ma to być aż 97% linii. Dodali, że TTIP ma ułatwić małym i średnim przedsiębiorstwom udział w handlu i inwestycjach za granicą, co z uwagi na ich rolę w tworzeniu miejsc pracy oraz innowacji w gospodarkach zarówno USA, jak i UE jest szczególnie pożądane. Podkreślając znaczenie współpracy regulacyjnej, negocjatorzy potwierdzili, iż redukcji barier regulacyjnych musi towarzyszyć utrzymanie wysokiego poziomu ochrony konsumentów oraz środowiska, praw pracowników, a także zachowanie autonomii obu stron w kształtowaniu ich polityki publicznej, dotyczącej np. bezpieczeństwa żywności, czy ochrony danych osobowych. Z całą stanowczością stwierdzili, że TTIP nie może zagrażać systemom demokratycznym po obu stronach Atlantyku.

Uzupełnieniem wystąpień obu głównych negocjatorów TTIP była ok. 40-minutowa dyskusja z uczestnikami konferencji. W jej trakcie słuchacze wrócili do wielu kwestii szczegółowych pytając o możliwości rozszerzenia mandatu negocjacyjnego UE, protokół rozbieżności, w tym odmiennosc systemów celnych stron TTIP, a także możliwość zniesienia obowiązku wizowego wobec Polaków wyjeżdżających do USA. Okazało się, że ani strona amerykańska, ani europejska nie zgłaszała dotąd potrzeby włączenia do TTIP dodatkowych kwestii związanych np. z kursami walutowymi, czy polityką pieniężną i nie zamierza tego robić. Negocjatorzy przyznali natomiast, że w toku dalszych dyskusji rokowania mogą zostać rozszerzone m.in. o zagadnienia związane z procedurami antykorupcyjnymi. Jako kwestie sporne w rozmowach unijno-amerykańskich wskazano przede wszystkim sposoby, jakimi cele – określone w mandatach negocjacyjnych – mają być osiągnięte. Rozbieżności stron wynikają przede wszystkim ze zróżnicowanych standardów wewnętrznych, najbardziej widocznych w odmiennych systemach oceny bezpieczeństwa żywności. Dyskusja z głównymi negocjatorami TTIP tylko zaostrzyła apetyty przed dalszym ciągiem konferencji.

W następnej sesji (plenarnej) skupiono się już wyłącznie na naukowym podejściu do TTIP. Sesję, prowadzoną przez prof. Jana Jakuba Michałkę (UW), rozpoczęło wystąpienie prof. Elżbiety Czarna, która mówiła o związkach TTIP z systemem bezpieczeństwa międzynarodowego. Potem była mowa o spodziewanym wpływie TTIP na polski eksport i możliwości wystąpienia efektu przesunięcia. Dr Jan Hagemeyer (UW) analizował wpływ likwidacji barier pozataryfowych na polską gospodarkę za pomocą modelu równowagi ogólnej GTAP. O wpływie TTIP na polską gospodarkę mówił także prof. Michał Przybyliński (UŁ), który stosując inną niż poprzednik metodę badawczą (input-output analysis), doszedł do podobnych wniosków. Jako ostatni wystąpił prof. Jerzy

Menkes, który analizował system rozstrzygania sporów na linii państwo–inwestor (ISDS). Jego wypowiedź spotkała się ze szczególnie żywym odzewem ze strony publiczności, bowiem problem ISDS wywołuje duże kontrowersje. I w wystąpieniu i w toku dyskusji prof. J. Menkes podkreślił, że włączenie rozdziału dotyczącego ochrony inwestycji do przyszłej umowy TTIP jest dla Polski korzystne.

Podczas drugiego dnia konferencji wyniki badań przedstawiło siedemnastu uczestników konferencji pochodzących spoza SGH oraz siedmiu pracowników naukowych z naszej uczelni (obradowano w trzech sesjach równoległych prowadzonych w językach polskim i angielskim). Autorzy prezentacji wypowiadali się na tematy, zarówno ściśle ekonomiczne, jak również – co w przypadku analizy umowy międzynarodowej jest szczególnie cenne – prawne. Była mowa m.in. o historycznym kontekście TTIP i szukaniu wspólnej płaszczyzny tej umowy przez analizę regionalnych umów handlowych zawieranych przez UE i USA, o demokratycznej kontroli negocjacji, o sposobach stanowienia prawa w toku negocjacji międzynarodowych oraz tworzenia prawa. Zaprezentowano wyniki analizy pozycji Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej oraz w obszarze prac badawczo-rozwojowych i usług ICT. Przedstawiono międzynarodowe łańcuchy dostaw tworzone przez UE i USA oraz sposoby podejścia obu partnerów do fragmentacji produkcji i offshoringu procesów biznesowych. Uczestnicy zapoznali się również z wynikami estymacji modelu wyjaśniającego genezę różnic płac między państwami członkowskimi UE a Stanami Zjednoczonymi. Część wystąpień poświęcono wpływowi TTIP na takie kwestie szczegółowe, jak dostawy energii, własność intelektualna, czy ochrona zdrowia. Analizowano także potencjalny wpływ porozumienia na kraje trzecie.

Uzupełnieniem rozważań naukowych była prezentacja Kingi Schlesinger poświęcona polityce informacyjnej Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce nacelowanej na zainteresowanie polskiego społeczeństwa problematyką TTIP. Zainteresowała ona zarówno naukowców uczestniczących w konferencji, jak i przybyłych na nią przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Smaczku dodał konferencji udział w niej uczestników, którzy byli zarówno zwolennikami TTIP, jak i przeciwnikami tej umowy, a także sceptykami, próbującymi wyrobić sobie zdanie na temat Partnerstwa Transatlantyckiego. Ścieranie się poglądów, konieczność obrony własnych racji oraz przekonywanie oponentów owocowały żywą dyskusją, która z sal konferencyjnych przenosiła się na korytarze, gdzie uczestnicy konferencji spędzali przerwy w obradach.

Różnorodność zgromadzonych gości i prelegentów oraz ich aktywny udział w dyskusjach pokazały znaczenie i aktualność problematyki TTIP. Będąc głównym współorganizatorem tego wydarzenia, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie stała się ważnym uczestnikiem ogólnoeuropejskiej dyskusji nad skutkami TTIP dla świata, Unii Europejskiej oraz państw Europy Środkowej i Wschodniej, do których należy Polska. Obecność głównych negocjatorów TTIP podniosła rangę tego wydarzenia, czyniąc SGH polskim liderem w badaniu tej problematyki.

*Andżelika Kuźnar, Honorata Nyga-Lukaszewska
Instytut Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych
KGŚ*

(Projekt został sfinansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych na podstawie decyzji nr DEC-2013/09/B/H4-01488)

Warszawa, 30

Fot. Maciej Górski